YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
6 päivänä marraskuuta 1984 *

Asiassa 182/83,

jonka Supreme Court of Ireland on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Robert Fearon & Company Limited

kantajana,

vastaan

The Irish Land Commission

vastaajana,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 58 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat O. Due ja C. Kakouris sekä tuomarit U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot ja R. Joliet,

julkisasiamies: M. Darmon,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Irlannin Supreme Court of Ireland on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.6.1983 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.8.1983, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen, joka koskee ETY:n perustamissopimuksen 58 artiklan tulkintaa, arvioidakseen onko vuoden 1933 Irlannin *Land Act*in 32 pykälän 3 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1965 Irlannin *Land Act*in 35 pykälällä, yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa.

2 Kysymys on esitetty riita-asiassa, joka koskee The Irish Land Commissionin tekemää päätöstä pakkolunastaa irlantilaisen Robert Fearon Co. Ltd:n omistama tila.

3 Irlannin vuosien 1933 ja 1965 *Land Act*ien tarkoituksena on kasvattaa tilakokoa, koska muuten tilat eivät ole kannattavia, estää maalla keinottelu ja taata mahdollisuuksien mukaan, että maa kuuluu niille, jotka sitä viljelevät. Viimeksi mainitun tavoitteen vuoksi vuoden 1933 Irlannin *Land Act*in 32 pykälän 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1965 Irlannin *Land Act*in 35 pykälällä, säädetään, ettei Irish Land Commission voi käyttää pakkolunastusoikeuttaan sellaisiin henkilöihin, jotka ovat asuneet yli vuoden alle kolmen mailin etäisyydellä tilalta, eikä sellaisiin oikeushenkilöihin, joiden kaikki osakkeenomistajat täyttävät saman asumista koskevan edellytyksen. Esillä olevassa asiassa Robert Fearon Co. Ltd:n viisi osakkeenomistajaa ovat kaikki Ison-Britannian kansalaisia, eikä kukaan heistä täytä edellä mainittua asumista koskevaa edellytystä.

4 Supreme Court of Ireland, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu ja jonka päätökseen ei saa hakea muutosta, esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen: "Kun jäsenvaltion laissa asetetaan edellytys, jonka mukaan maata omistavan henkilön (muun kuin oikeushenkilön) on täytynyt asua omistamallaan tilalla tietty aika, onko silloin, kun maan omistaa oikeushenkilö, 58 artiklaa tulkittava siten, että artiklassa estetään edellyttämästä, että kaikkien niiden henkilöiden, joilla on oikeus saada taloudellista etua *(beneficial interest)* kyseisestä oikeushenkilöstä, on täytynyt asua kyseisellä tilalla tämä aika?"

5 Kirjallisissa huomautuksissaan The Irish Land Commission väittää ensinnäkin, että julkinen pakkolunastusjärjestelmä on osa omistusoikeusjärjestelmää ja että perustamissopimuksen 222 artiklan määräykset, joiden mukaan "tällä sopimuksella ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmään", oikeuttavat jo sinänsä vastaamaan kielteisesti kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen.

6 Tällaista päätelmää ei voida hyväksyä. Perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltioiden kansalaisten oikeutta hankkia ja käyttää toisen jäsenvaltion alueella olevaa kiinteää omaisuutta, ovat sellaisia rajoituksia, joiden poistamisesta on määrätty sijoittautumisoikeuden toteuttamiseksi. Myös 18 päivänä joulukuuta 1961 tehdyssä "Yleisessä toimintaohjelmassa sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamiseksi" (EYVL 1962, s. 36) mainitaan poistettavien sijoittautumisvapauden rajoitusten yhteydessä sellaiset säännökset tai käytännöt, joiden mukaan toisen jäsenvaltion kansalaisiin sovelletaan epäedullisempaa järjestelmää pakkolunastustapauksissa.

7 Tästä seuraa, että vaikka perustamissopimuksen 222 artiklassa ei kyseenalaisteta jäsenvaltioiden mahdollisuutta ottaa käyttöön julkista pakkolunastusjärjestelmää, sellaista järjestelmää koskee kuitenkin myös syrjinnän kieltävä perusperiaate, joka on perustamissopimuksen sijoittautumisvapautta koskevan luvun perustana.

8 Kuten The Irish Land Commission aivan oikein huomauttaa, ei perustamissopimuksen 58 artiklasta, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa, löydy ratkaisua pääasian kohteena olevaan riitaan. Tässä artiklassa rinnastetaan sellaiset yhtiöt, jotka on perustettu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on yhteisön alueella, sijoittautumisvapautta koskevan luvun määräyksiä sovellettaessa sellaisiin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia. Koska tutkittavana olevassa tapauksessa Fearon on ETY:n perustamissopimuksen 58 artiklassa tarkoitettu irlantilainen yhtiö, se ei voi vaatia, että siihen sovelletaan Irlannissa muiden jäsenvaltioiden yhtiöille taattua sijoittautumisvapautta.

9 Supreme Court of Irelandin esittämällä kysymyksellä halutaan kuitenkin selvittää, voidaanko perustamissopimuksen säännöt huomioon ottaen asettaa asuinpaikkaa koskevia edellytyksiä muiden jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka ovat käyttäneet perustamissopimuksen 52 artiklan mukaista sijoittautumisoi-

keuttaan ja osallistuneet perustamissopimuksen 58 artiklassa tarkoitetun yhtiön perustamiseen.

10 Kysymykseen on vastattava myöntävästi, jos jäsenvaltio edellyttää kiinteää maaomaisuutta koskevassa ja edellä mainittuihin tavoitteisiin pyrkivässä lainsäädännössään sekä omilta kansalaisiltaan että muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta asumista tilalla tai sen läheisyydessä ja jos tätä edellytystä sovelletaan heihin samalla tavalla. Tällä tavoin rajattu asuinpaikkaa koskeva edellytys ei tosiasiassa ole sellaista syrjintää, jota voitaisiin pitää perustamissopimuksen 52 artiklan vastaisena.

11 Supreme Court of Irelandin esittämään kysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen 52 artiklan määräykset eivät estä jäsenvaltiota asettamasta maaomaisuutta koskevan lainsäädännön mukaisesti säädetyistä pakkolunastustoimenpiteistä vapauttamisen edellytykseksi, että muiden jäsenvaltioiden kansalaisten, jotka ovat osallistuneet kiinteää omaisuutta omistavan yhtiön perustamiseen, on asuttava tilalla tai sen läheisyydessä, jos tätä asumisvelvollisuutta sovelletaan myös kyseisen jäsenvaltion omiin kansalaisiin ja jos pakkolunastusoikeutta ei käytetä syrjivästi.

Oikeudenkäyntikulut

12 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Irlannin hallitukselle ja The Irish Land Commissionille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Supreme Court of Irelandin 15.6.1983 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Perustamissopimuksen 52 artiklan määräykset eivät estä jäsenvaltiota asettamasta maaomaisuutta koskevan lainsäädännön mukaisesti säädetyistä pakkolunastustoimenpiteistä vapauttamisen edellytykseksi, että muiden jäsenvaltioiden kansalaisten, jotka ovat osallistuneet kiinteää omaisuutta omistavan yhtiön perustamiseen, on asuttava tilalla tai sen läheisyydessä, jos tätä asumisvelvollisuutta sovelletaan myös kyseisen jäsenvaltion omiin kansalaisiin ja jos pakkolunastusoikeutta ei käytetä syrjivästi.

Mackenzie Stuart Due Kakouris

Everling Bahlmann Galmot Joliet

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä marraskuuta 1984.

H. A. Rühl
m:tty kirjaaja
johtava hallintovirkamies

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti